

Kennis in de Regio x Klimaatbestendige Stad

Bijeenkomst 7 december 2023 | 12:00 - 17:00 uur | Noorderhavenstraat 49, 7202 DD | Zutphen

Welke kennis en tools kun je inzetten voor een klimaatrobuust Oost-Nederland?

Hoe maak je slim gebruik van beschikbare kennis, hulpmiddelen en tools op het gebied van klimaatadaptatie? Hoe leer je van elkaars ervaringen en speel je sneller in op het veranderende klimaat? En: wie heb je nodig om aan de slag te gaan? Op **donderdag 7 december** krijg je antwoord op deze vragen tijdens de bijeenkomst van 'Kennis in de Regio x Klimaatbestendige Stad', in Pakhuis Noorderhaven in Zutphen. Je kunt je nu [aanmelden](#) en een keuze maken voor de verschillende parallelsessies.

Tijdens deze interactieve bijeenkomst leer je van verschillende praktijkvoorbeelden uit de regio en zie je hoe verschillende kennisproducten zijn gebruikt. De bijeenkomst is voor professionals in Oost-Nederland die te maken hebben met klimaatadaptatie. Het doel is om iedereen met nieuwe kennis naar huis te laten gaan en netwerken te versterken.

Deze bijeenkomst wordt aangeboden door de **NKWK onderzoekslijn Klimaatbestendige stad - Klimaatadaptatie** samen met **STOWA**, **Stichting RIONED** en **Platform Samen Klimaatbestendig**. De organisatie is mede in handen van **DPRA werkregio's Achterhoek+** en **Twents waternet**. De bijeenkomst is onderdeel van een landelijk programma om regionale kennisdeling op het gebied van klimaatadaptatie te stimuleren.

[Aanmelden](#)

Excursie Noorderhaven (optioneel)

- 12:00 uur **Verzamelen** bij Pakhuis en pakken lunchpakket
- 12:10 uur **Start wandeling** met uitleg door Peter Kelder (projectleider Noorderhaven)
- 12:50 uur **Einde wandeling**

Programma

- 12.00 uur **Inloop en lunch (optioneel: excursie met lunchpakket)**
- 13.00 uur **Opening en welkom** door dagvoorzitter *Lies Rubingh*
- 13.10 uur **Wat speelt er in de regio?** Dagvoorzitter *Lies Rubingh* interviewt wethouder *Sjoerd Wannet van Zutphen* en *Jan-Arie van Berkum* (projectleider Achterhoek+).
- 13.25 uur **Kennisrevue** door *Gemma van Eijsden*
- 13.45 uur **Lagerhuisdebat** aan de hand van *prikkelende stellingen over verschillende thema's*
- 14.15 uur **Korte pauze**
- 14.25 uur **Parallelsessies** ronde 1
- 15.25 uur **Korte pauze**
- 15.35 uur **Parallelsessies** ronde 2
- 16.35 uur **Plenaire afsluiting - Oogst van de dag en opmaat tot concrete acties**
- 17.00 uur **Borrel**

Vooraf: Excursie Noorderhaven (optioneel)

De Noorderhaven is de grote nieuwbouwlocatie van de gemeente Zutphen. Op een verouderd bedrijventerrein zijn ruim 1000 woningen gebouwd. Tijdens de rondleiding kun je zien op welke wijze de gemeente rekening heeft gehouden met flora en fauna, klimaatverandering en klimaatadaptatie. Aan de hand van een aantal voorbeelden in de wijk zijn de beleidskeuzes en -veranderingen hier goed zichtbaar.

Parallelsessies

Ronde 1

A WBS in de Achterhoek: wat betekent dat? *Roos Akkermans (Provincie Gelderland), Wim Timmermans (Wageningen University & Research), Gerard Overkamp (Gemeente Winterswijk) en Thijs Ebbers (Gemeente Winterswijk)*

In samenwerking met de Provincie Gelderland hebben Wageningen Universiteit en Gemeente Winterswijk in woonwijk de Pas een onderzoek gedaan in het kader van water en bodem sturend. De wijk zelf bestaat uit verschillende ondergronden waarbij op het ene deel droogte ontstaat door zandgrond en het andere deel wateroverlast door kleiige grond. Door verschillende oplossingen toe te passen en landschappelijke elementen hiervoor te gebruiken is er een robuust systeem gemaakt. Na deze kijk in de keuken bij de Gemeente Winterswijk gaan jullie zelf aan de slag. In kleine groepjes gaan we aan de hand van de door de WUR geschetste methodiek aan de slag met uitdagingen en vraagstukken die in jullie organisatie spelen. Ben je op zoek naar handvatten voor de inrichting van je gebied? Doe dan mee met deze sessie!

B Klimaatadaptatie, van vrijblijvendheid naar vanzelfsprekendheid. *Door Simon Troost ('t Salland) en Stephan Papen (Gemeente Montferland)*

Hoewel er al veel stappen worden gezet, is klimaatadaptatie vaak nog een keuze die ondergeschikt wordt gemaakt aan andere ruimtelijke of financiële belangen. Om tot vanzelfsprekendheid te komen is borging in gemeentelijke werkprocessen en bestuurlijke en juridische vastlegging nodig. Dit doen we door een methodiek te ontwikkelen die middels een afwegingskader en een besluitvormingsroutekaart gemeenten hierbij ondersteunt.

C Economische keuzes die je moet maken als je klimaatadaptief gaat werken. *Door Sander van der Wal en Lotte Freeve (Samen Klimaatbestendig)*

Als gemeente heb je volop klimaatadaptieve ambities geformuleerd. Maar deze zijn nog niet 'hard' in beleid geborgd. Je geeft de ambities mee aan initiatiefnemers voor bouwprojecten en daar wordt welwillend op gereageerd. Maar naarmate de planvorming vordert, vallen er steeds meer klimaatadaptieve maatregelen 'van tafel'. Soms met juridische argumenten ('bovenwettelijk'), soms met ruimtelijke argumenten ('we moeten wel ruimte hebben om te parkeren') maar vaak ook economisch: te duur, businesscase, kan niet uit..... Herken je je in deze dynamiek? In deze sessie onderzoeken we samen welke mogelijkheden er zijn om klimaatadaptieve ambities overeind te houden, ook als ze (nog) niet geborgd zijn. We nemen je mee in, en gaan met jou op zoek naar, financiële instrumenten, kennis, inzichten, argumenten die je kunnen helpen deze dynamiek te doorbreken en van denken in weerstand naar denken in kansen te komen.

Ronde 2

A Droogte in de stad; waar laten we het water (weglopen)? *Door Rolf Koops (Programmacoördinator ZON), Diederik Anema (Gemeente Apeldoorn) en Peter Salverda (Vitens)*

Denk je dat we de goede vragen stellen als het gaat om de aanpak van droogte in bebouwd gebied? De nieuwe klimaatscenario's geven een duidelijk beeld van het maximaal neerslagtekort, maar droogteproblemen in bebouwd gebied zijn anders dan in landelijk gebied, o.a. door andere functies en grote samenhang met de waterketen. Zou het genoeg als we allemaal een flinke regenton hebben, het water van daken infiltreren, alle tegels uit de tuin halen en een boom planten? En hebben we dan juist meer water nodig voor groen, water in de stad, het vullen van zwembadjes? Water dat in droge tijden niet beschikbaar is? En hoe zit het met de vraag en het aanbod van drinkwater in de toekomst? Hoe kunnen we water nog eens gebruiken en nog eens, en...? In deze interactieve sessie geeft Rolf Koops een toelichting op de verkenning voor het vervolg van het programma Zoetwater Oost Nederland, waarna Peter Salverda ingaat op de uitdagingen en strategie van Vitens en Diederik Anema de aanpak van droogte in Apeldoorn schetst. Daarna is het jouw kans om aan te geven wat je vragen rond droogte in bebouwd gebied zijn en welke kennis je nodig hebt voor de aanpak daarvan! Deze vragen kunnen een plek krijgen in het vervolg van de kennisprogramma's van ZON en DPRA.

B Gedragsverandering bij inwoners: hoe betrek je inwoners bij klimaatadaptatie? *Door door Tonny Geverinck (Gemeente Bronckhorst), Lies Rubingh (Gemeente Enschede), Liese Sanders (Gemeente Olst-Wijhe) en Mirko van Ingen (Samen Klimaatbestendig)*

Hoe bereik je specifieke wijken om groen te worden en blijven en hoe krijg je de particulieren zelf aan zet wanneer het voor hen te moeilijk is en/of het aan middelen ontbreekt? Hoe zet je subsidieregelingen in om klimaatongelijkheid tegen te gaan en hoe kan je gedragsverandering in gang zetten? In deze sessie laten we voorbeelden zien van het ontzorgen en stimuleren van klimaatadaptatie maatregelen op particulier terrein. Het perspectief van Salland, de Achterhoek en Twente gaan we verbinden met landelijk onderzoek naar gedragsverandering vanuit LIFE-IP door Ministerie van I&W en willen graag in gesprek met de deelnemers over de lessen, inspiratie, en kanttekeningen uit de praktijk.

C Waterkwaliteitsproblematiek bij droogte, hitte en wateroverlast in stedelijk gebied. *Door Bart-Jan Vreman (Arcadis) en Marthijn Manenschijn (Waterschap Rijn en IJssel)*

De impact van klimaatverandering is nergens zo goed merkbaar als in het stedelijk gebied. Neem als voorbeeld het jaar 2023, met een zeer droog voorjaar, hevige regenbuien in juli en de uitzonderlijk hoge (gemiddelde) temperaturen in de maand september. Ook langdurige perioden van droogte en hitte zoals in 2018 (Oost-Nederland) of extreme wateroverlast in 2021 (Limburg) zijn typische gebeurtenissen van klimaatverandering en komen steeds vaker voor. Wat ook duidelijk wordt is dat door deze veranderingen de stedelijke waterkwaliteit in het stedelijk gebied steeds meer onder druk komt te staan (blauwalgen- en kroosoverlast, dode vissen, etc.). Waterschap Rijn en IJssel heeft daarom een Waterkwaliteitsstresstest uitgevoerd om de impact van klimaatverandering op de stedelijke waterkwaliteit in beeld te krijgen. Tijdens de sessie worden de resultaten beknopt gepresenteerd en gaan we aan de hand van concrete voorbeelden met u in gesprek. Dit doen we aan de hand van veel beeldende plaatjes en figuren!